

*Молодь в умовах
нової соціальної
перспективи*

*Збірник
наукових праць*

ISSN: 2306-5389

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ**

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЄВРОКЛУБ»
ЖИТОМИРСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

**ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

**КЗВО «ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ
ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

*ЗА ПІДТРИМКИ ПРЕДСТАВНИЦТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ В УКРАЇНІ*

МОЛОДЬ В УМОВАХ НОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕРСПЕКТИВИ

ЗБІРКА НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 18

2021

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ ЗБІРКИ:

Задорожна Л.К.

кандидат філософських наук

Дікова-Фаворська О.М.

доктор соціологічних наук, професор

(відповідальний редактор)

Здрагат С.Г.

кандидат соціологічних наук

Кульбіда С.В.

доктор педагогічних наук, професор

Левчишина О.М.

кандидат історичних наук

Нечітайло І.

доктор педагогічних наук, професор

Павлова Д.М.

кандидат соціологічних наук, доцент

(відповідальний секретар)

Пастовенский О.В.

доктор педагогічних наук

Рідей Н.М.

доктор педагогічних наук, професор

Смагін І.І.

доктор педагогічних наук, доцент

Толочко С.В.

доктор педагогічних наук, доцент

Молодь в умовах нової соціальної перспективи: Збірка наукових праць. – Випуск 18. – 20 травня 2021 року. – 2021. – 218 с.

4. Назаренко Г. патріотизм у молодіжному русі // Педагогічна газета, №3, березень, 2007.

5. Яковенко Н. Куди веде наше майбутнє // День, №7, 18 січня 2007 р.

Гриньова М.В.

*КЗВО «Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради»*

СОЦІАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, СПРИЯТЛИВЕ ДЛЯ СТАНОВЛЕННЯ ПОЗИТИВНОЇ «Я-ОСОБИСТОСТІ» ПІДЛІТКА: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Підлітковий вік, який зазвичай охоплює період від 11 до 15 років, є одним із найскладніших у житті кожної людини, тож його ще називають «зламним», «критичним», або «перехідним» віком. Усі колізії підліткового віку пов'язані із основним новоутворенням у підлітка – почуттям дорослості, що проявляється в потребі ставлення до себе не як до дитини, а як до дорослого, і супроводжується викликаними фізіологічними змінами в організмі незвичними відчуттями і переживаннями, несвідомою тривогою і дискомфортом [1: 313]. Також підліткам притаманне інтенсивне формування свідомості та самооцінки, тобто підвищений інтерес до самого себе [2: 101]. Розвиток особистості підлітка характеризується такими психологічними особливостями, зокрема, як інтенсивне формування спрямованості та інтересів [3: 47], надання переваги кооперативним стосункам з ровесниками та соціально значущій діяльності [2: 675]. Саме тому «оптимальною стратегією сприяння становленню дорослості підлітків є сприяння їх духовному, моральному, соціальному, психологічному, інтелектуальному та фізичному розвитку» [1: 314].

Вищезазначене актуалізує потребу забезпечення підлітків розвивальним соціальним середовищем, відсутність якого призводить до різних відхилень в особистісному розвитку й поведінці підлітків. У нашому дослідженні ми зосередимо увагу на існуючих проблемах соціального середовища, сприятливого для становлення позитивної «Я-особистості» підлітка, та окреслимо подальші перспективи.

Уявлення про те, яким має бути розвивальне соціальне

середовище для підлітків, можна скласти на основі характеристики громади, яка відповідає інтересам і потребам дітей та молоді, розробленої експертами ініціативи ЮНІСЕФ «Громада, дружня до дітей та молоді». Так, це громада, яка створює соціальне середовище, де молодь і діти:

- убезпечені та захищені від експлуатації, насильства і принижень;
- мають хороший старт у житті, щоб вирости здоровими та реалізувати свій потенціал;
- мають доступ до базових послуг;
- мають якісну, інклюзивну й партисипативну освіту та розвиток навичок;
- висловлюють свої думки та беруть участь у прийнятті рішень, що впливають на них;
- беруть участь у сімейному, культурному та соціальному житті міста/громади;
- живуть у чистому, не забрудненому та безпечному середовищі з доступом до зелених насаджень;
- зустрічаються з друзями та мають місця для гри і відпочинку;
- мають рівні можливості, незалежно від їх етнічної приналежності, релігійних переконань, сімейного доходу, статі чи здібностей [4].

Не зважаючи на те, що останні роки в Україні значна увага приділяється дитячій та молодіжній політиці, як на державному, регіональному так і на місцевому рівнях, однак, сучасним підліткам гостро не вистачає середовища, сприятливого для їхнього саморозвитку та самореалізації. Підтвердженням цьому можуть стати результати проведеного в рамках нашого дослідження анонімного онлайн-опитування дітей, віком від 10 до 17 років із 26 населених пунктів Одеської області. Участь в опитуванні взяло 252 респонденти, 45% з яких проживають у містах, 45% - у селах, 10% - у селищах. Так, 62,7% опитаних зазначили, що не відчувають достатньої кількості можливостей для самореалізації та самозайнятості у своєму населеному пункті, зокрема у зв'язку з відсутністю інфраструктури загалом і молодіжно-дитячої зокрема (58,8%).

Найбільший запит учнівська молодь має на такі заходи, як:

- 38% - заходи неформальної освіти (майстер-класи, тренінги, семінари, конференції, вебінари, форуми, консультації, зустрічі з

відомими і успішними людьми, інтелектуальні ігри, наставницькі зустрічі, гуртки, секції);

- 23,6% - спортивні заходи (секції, гуртки, клуби, змагання, тренування на спортивних майданчиках, в спортзалах, настільні ігри, скейт-парк);

- 16,4% - заходи задля проведення дозвілля (розважальні центри, тематичні свята та вечори, дискотеки, кав'ярні, МакДональдз, ігрові клуби, місця для відпочинку, парки для катання на роликах);

- 14,8% - мистецькі заходи (творчі студії, концерти, літературні вечори, виставки, кінотеатри, пісенні конкурси);

- 10,8% - масові заходи для молоді (форуми, флешмоби, конкурси, фестивалі, квести, ігри, вуличні акції, агітації) та ін.

Водночас, серед заходів чи послух, яких не вистачає молоді у їхньому населеному пункті, респонденти першочергово зазначили такі, як розважальні заходи (52,4%), заходи з неформальної освіти (51,6%), спортивні заходи (40,5%), консультування психолога, юриста, соціального працівника та інших спеціалістів (37,8%), інформування про можливості для дітей та молоді (33,7%), робота з вразливими категоріями молоді (31,7%) (рис.1).

Рисунок 1. Послуги/заходи, яких не вистачає молоді, %

Як наслідок відсутності достатніх можливостей для

самореалізації та саморозвитку у молоді, зокрема і в підлітків, як стверджують респонденти, існують найбільші проблеми у таких сферах:

- здоровий спосіб життя, шкідливі звички, спорт (62%);
- проведення вільного часу та розваги, зокрема багато «вільного часу» (35%);
- порозуміння з батьками, однолітками та дорослими, зокрема відсутність підтримки та самотність (21%);
- поведінка (21%);
- саморозвиток та самореалізація, неформальна освіта (18%) та ін.

На основі опитування можна визначити пріоритетні напрямки роботи з молоддю на місцевому рівні. Так, думки респондентів з приводу цього питання досить рівномірно розподілилися між підтримкою талановитої молоді (57,9%), популяризацією здорового способу життя (54,8%), розвитком молодіжної інфраструктури (51,2%) та підтримкою молоді, яка перебуває у складних життєвих обставинах (47,6%) (рис. 2).

Рисунок 2. Пріоритетні напрямки роботи з молоддю, %

Дані нашого дослідження є співзвучними з даними багатьох репрезентативних соціологічних досліджень, проведених в останні роки в Україні як урядовими, так і неурядовими організаціями, і актуалізують потребу посилення ефективності дитячої та молодіжної політики на усіх рівнях.

Нові перспективи щодо позитивного вирішення проблеми невідповідності соціального середовища запитам сучасної молоді, зокрема і підлітків, відкриває ухвалення 27 квітня 2021 року Закону України «Про основні засади молодіжної політики», що визначає одним із пріоритетів розвиток молодіжної інфраструктури. Ще один позитивний момент у вирішенні цієї проблеми вбачаємо у завершенні реформи децентралізації в Україні, яка відкрила нові можливості для реалізації більш ефективної молодіжної і дитячої політик на місцевому рівні.

Отже, на часі питання створення середовища, сприятливого для саморозвитку та самореалізації підлітків як особливої категорії молоді, є під пильною увагою держави та громадськості, а його вирішення потребує зусиль багатьох стейкхолдерів, таких як міжнародні організації, державні органи влади, інститути громадянського суспільства та молодь. І молодь, як ніхто інший, знає, що першочергово варто зробити місцевій владі, щоб позитивно його вирішити: вивчити потреби молоді, тобто почути молодих людей, зокрема провівши соціологічне дослідження у формі анонімного онлайн-опитування.

Список використаних джерел

1. Савич М.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. Львів, 2007. 424 с.
2. Бех І.Д. Вибрані наукові праці. Виховання особистості. Том 2. Чернівці, 2015. 640 с.
3. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія. Навч. посіб. Київ, 2021. 112 с.
4. Ініціатива "Громада, дружня до дітей та молоді". URL: <https://www.unicef.org/ukraine/child-friendly-municipalities-initiative> (дата звернення 04.05.2021).

ЗМІСТ

<i>БУКАЧ М.М.</i>	НЕСОЦІАЛІЗОВАНІСТЬ ДИТИНИ, ЯК НАСЛІДОК НЕУЗГОДЖЕНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ СТОСОВНО МОЛОДОЇ СІМ'Ї	5
<i>ДІКОВА-ФАВОРСЬКА О.М.</i>	ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ: СТРИЖНЕВИЙ КОНТЕНТ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ	8
<i>МАРТИНЕНКО В.Ф.</i>	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБКИ ПРОЕКТІВ	12
<i>НЕЧИТАЙЛО І.С.</i>	КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ТА ТЕХНОЛОГІЇ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	18
<i>ПАСТОВЕНСЬКИЙ О.В.</i>	ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НОВОПРИЗНАЧЕНИХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	23
<i>САГАЧ Г.М.</i>	АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ І ЮНАЦТВА В ЕПОХУ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	29
<i>АДАМОВИЧ І.В., ДЕМ'ЯНЧУК О.О.</i>	РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНЯ У РОЗВИВАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ	35
<i>БОЛДИРЕВА Г.В.</i>	ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ПЕДАГОГА В КОНТЕКСТІ ОСВІТНІХ ЗМІН: СХОДИНКИ ДО УСПІХУ	39
<i>БОРСУЧЕНКО Т.І. ЄВТУШОК Л.В.</i>	ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В УМОВАХ КАРАНТИНУ	42
<i>ВЕЛІЧКО А.В.</i>	ГЕНДЕРНІ РОЛІ ТА СТЕРЕОТИПИ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ: УЯВЛЕННЯ ПОКОЛІННЯ Z	47
<i>ВОЛОШИНА Г.Є.</i>	КРОКУЄМО У ЄВРОПУ...	53
<i>ГРИНЬОВА М.В.</i>	СОЦІАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, СПРИЯТЛИВЕ ДЛЯ СТАНОВЛЕННЯ ПОЗИТИВНОЇ «Я-ОСОБИСТОСТІ» ПІДЛІТКА: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	58

<i>ДАНЧУК Л.Я</i>	ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ ЯК РУШІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	63
<i>ЗДРАГАТ С.Г.</i>	СОЦІАЛЬНО – ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОЄКТУВАННЯ У ДІЯЛЬНОСТІ ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ	68
<i>ІВАЦКО Т.С.</i>	ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ»	71
<i>ІЛЬЧЕНКО М.Л.</i>	НАВЧАННЯ ФІЗИКИ У ПЕРІОД КАРАНТИНУ: НОВІ ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ	75
<i>КОЛГАН О.В. КОЛГАН Т.В.</i>	ВІСІМ ПРИНЦИПІВ ФІНСЬКОЇ ШКОЛИ ТА ЇХ ІНТЕГРУВАННЯ В УКРАЇНСЬКУ СИСТЕМУ ОСВІТИ	82
<i>КОЛЕСНИК Т.П.</i>	ІННОВАЦІЇ У ВИХОВНІЙ РОБОТІ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТ СЬОГОДЕННЯ	87
<i>КОРНІЛОВА Т.Б.</i>	ПРОЕКТНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНІСНОГО НАПРЯМУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	92
<i>КОСИГІНА О.В.</i>	ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ВНУТРІШНЬОСІМЕЙНОГО КОНФЛІКТУ	95
<i>КРАСНОЖОН Н.В.</i>	ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	106
<i>ЛЄСКОВА А.А.</i>	ПРОБЛЕМА ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДИТИНИ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	109
<i>МАННАПОВА К.Р. ДЖЕМЕЛА О.С.</i>	ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ТА ЖИТТЄСТІЙКОСТІ СТУДЕНТІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ДО НАВЧАННЯ У ЗВО	114
<i>МИХАЙЛОВА Л.М.</i>	ВЕБ-САЙТ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ЙОГО ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ	119

<i>МІТЮХІНА В.П.</i>	СОЦІАЛЬНА СПРЯМОВАНІСТЬ ВАЛЬДОРФСЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ	123
<i>НАЗАРКІН П.О.</i>	ІНКЛЮЗИВНЕ ЗРОСТАННЯ В ОСВІТІ ЯК ФАКТОР НАРОЩУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ СУСПІЛЬСТВА	126
<i>НІКІТЕНКО Р.І.</i>	ФОРМУВАННЯ ІНЖЕНЕРНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ	129
<i>ОНИЦУК С.О. ЧИКІН О.В.</i>	ФІЗИЧНИЙ РОЗВИТОК СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: ЗДОРОВЕ МАЙБУТНЕ НАЦІЇ	133
<i>ОПАЛЕНИК В.Ю.</i>	ДОЗВІЛЛЯ ШКОЛЯРІВ У ПОЗАУРОЧНИЙ ЧАС	137
<i>ПАЛЬНО Н.В.</i>	ПРЕВЕНЦІЯ ДЕСТРУКТИВНИХ СОЦІАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ У МЕЖАХ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗА ДОПОМОГОЮ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	142
<i>ПЛЕТЯК К.І.</i>	РОЛЬ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ У РОЗВИТКУ ОСОБИСТІСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ	148
<i>ПРОДАНОВА Н.І.</i>	ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ ТА ЇХ АДАПТАЦІЯ СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСУ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	155
<i>СИВОХІНА К.І.</i>	СПЕЦИФІКА ЖИТТЄВИХ СТРАТЕГІЙ МОЛОДІ В ТРАНСФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ (НА ПРИКЛАДІ СТУДЕНТІВ ЛНУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА)	161
<i>СУХОВЕЄВА Л.В.</i>	ФОРМУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СВІДОМОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В АНДРУШІВСЬКІЙ ОТГ	165
<i>ТУЛБА Т.І.</i>	БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ТА ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОЇ ОСОБИСТОСТІ	168
<i>ЦИНЯ В.І.</i>	ШКОЛА НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	172

<i>ЧЕШЕНКО О.І.</i>	ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ	177
<i>ШЕРЕМЕТ С.І.</i>	ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ	181
<i>ЯНЧУК Н.Д.</i>	АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАУКОВО-ОСВІТНІЙ ПРОСТІР	185
АВТОРСЬКІ РОЗРОБКИ ВИХОВНИХ ЗАХОДІВ		
<i>ЛАСЬКО Н.Ф.</i>	СЦЕНАРІЙ ВИСТУПУ ЕКОЛОГІЧНОЇ АГІТБРИГАДИ «АКВАВІТА» «АТАКА ВІРУСІВ. ВРЯТУЙ ПЛАНЕТУ»	190
<i>КОПТЕВА Н.В.</i>	ПОВАЖАЄМО ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ – БУДУЄМО СУЧАСНУ УКРАЇНУ	194
<i>ОСІЄВСЬКА О.О.</i>	ПРОЕКТ «УЧНІВСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ, ЯК СКЛАДОВА ДЕМОКРАТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ ШКОЛОЮ	200
<i>ПАЛЬНО Н.В. ЛИСЕЦЬКА Л.М.</i>	СЦЕНАРІЙ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ «МИ ЄВРОПЕЙЦІ»	209
<i>САВЧЕНКО Л.В.</i>	«РОБІТЬ МАЛЕНЬКІ СПРАВИ, ВЕЛИКА ЗРОБИТЬСЯ САМА» (З ДОСВІДУ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ РОБОТИ СЗОШ №8 М. БЕРДИЧЕВА)	213
<i>ШЕФФЕР Т.І. КАПИШЕВА Н.В.</i>	ДІЛОВА ГРА «САМІТ ЄВРОПАРЛАМЕНТУ»	217